

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 8 kr.
Bélyegdi minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wallzeile 22.) Haasensteint g. (A
(Wallfischgasse) 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

Nyiltéri czikkek

garmond_sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Szerkesztői szállás:

Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Előfizetési díj.

Vikre postán vagy helyben házhoz hordva.

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 "
Negyedévre	4 "
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVAS

„KELET“
politikai és közgazdasági napilap
1875. második negyedére.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Félévre	8 "
Negyedévre	4 "
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben posta-
utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe
küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés
nán tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

a „Kelet“ kiadója.

Kolozsvár, ápril. 14. 1875.

△ A törvényhozás a mai ma-holnap
báródnak s a szorgos munka, mely az
u pártalakulás óta, oly nagy léptekkel hal-
lt, egy időre szünetelni fog — de csak
tszól, mert úgy a kormány, mint a
rmetz körében uolag meg kell indulnia,
pedig aligha nem még fokozottabb mér-
tkben, mint a minót a jelenlegi működés
utat.

A mostani munkálkodás tényeit ugyan
i alig lehet egyébként, mint az átmeneti
őszak egyes momentumainak tekinteni s
lagyarország minden esetre eléggé szeren-
ésnek vallhatja magát, hogy ama valóban
gy mérvű átalakulás, melyen a nemzet
a utóbbi pár hó folyama alatt átment,
y simán, rendben, minden rázkódás nél-
ül történhetett meg.

Ez természetesen nem lehetett más-
ánt, mint, hogy kormányunk, helyes ta-
intattal, azon agendákat választá ki az
őkszített vagy folyamatba indított ügyek
ből, melyek nagy sürgettségűek, vagy
rmészetükön fogva nagyobb ellentétek

avagy küzdelmek kifejtésére nem valának
alkalmasak s így remélhető volt, hogy a
törvényhozás factorai elég könnyen és gyor-
san fognak elintézésökben haladni.

Nem hizeleghetünk azonban magunk-
nak egy pillanatra is azzal, hogy az így
lebonyolításra került ügyek elintézése ál-
tal immár minden megtétetett volna arra
nézve, hogy a súlyos viszonyok, melyek az
új pártalakulást a tények kényszer-hatal-
ma által előidéztek, rendbe hozva, kiegyen-
lívte avagy elhárítva lennének. Sőt inkább
be kell vallanunk, hogy a tulajdonképeni
reorganisatio, az orvoslás és újraalkotás
munkájának tulnyomólag nagyobb része
még egész hátra van s legfőkébb ha a lo-
hetőség van még eddig előkészítve arra
nézve, hogy a feladatok elővéttve, erélyes
vezetés mellett megoldásra is jussanak.

Ezért mondtuk, hogy a munkálkodás-
nak, a törvényhozás a tájának bezárultával
csak látszólag szabad szünetelnie s mind-
ket részről, mind a kormány, mind a nem-
zet részéről, még csak ezután kellend iga-
zaban megindulnia.

Es a kormány, épen ezért, igen he-
lyesen teszi, hogy az ülésszak bérekeszté-
sét lehetőleg siettetni, hogy ezáltal időt és
alkalmat nyerjen az előkészítő, tanulmá-
nyozó, tervező, javaslat-készítő munkálko-
dársa. Ügyeink jó részének hátra.naradá-
sát, összebonyolodását és féleles elintéző-
sét úgy is legfőképp épen annak lehet tu-
lajdonitanunk, hogy a majdnem permanens
ülésszak fizikai lehetőségét rabolta el an-
nak, hogy minisztereink a tulajdonképeni
szakmunkákat teljes odaadással intézhessék
s közállapotaink rendezett volta még csak
ott fog kezdődni, midőn a 2—3 hónapos
ülésszakok válnak lehetővé.

De ezt nem mostanában fogjuk meg-
érni — de mindenesetre annál előbb, mi-
nél nagyobb buzgalommal igyekszik a kor-
mány a most bekövetkezendő törvényhozási
szünetet a végzendők roppant halmazának
feldolgozására fordítani. S e tekintetben
azt hisszük, hogy ha csak a most folya-
matba indított, de ez ülésszak alatt már
el nem intézhető, ügyek lebonyolítása si-
kerülend neki: már is nagy hálára köte-
lezte a nemzetet.

A kormánynak tehát, ha négy keze
volna is, bőven elég a teendője s alig hisz-
szük, hogy a nyári szünetből a pihenésre
valami sok maradjon neki. De nem számít-

hat erre maga a nemzet sem s a feladat,
mely ennek részéről vár, ugyanezen idő
alatt, megoldásra, valóban nem csekélyebb
és nem kisebb jelentőségű, mint amazé.

Értjük az új pártalakulás teljes ke-
resztülvitelét és megszilárdítását, a mit
egyedül és kizárólag csakis maga a nem-
zet végezhet.

A kezdemény, igaz, felülről, mostani
képviselőinktől jött, de a mai pártviszo-
nyok csak látszat és ephemer hatású tény
maradnának, ha a bekövetkező választások
félreérthetetlenül rá nem ütnék arra a
helyeslés szentesítő pecsétjét, ha maga a
nemzet ki nem fejezné a történetek fölött
egyértelműségét.

Nem a mostani képviselők kivétel
nélküli újra megválasztását kívánjuk ez-
alatt érteni — sőt inkább örömmel üd-
vözzük azt az időt, a midőn már nem
kell a választóknak, mint eddig, mondat-
ni erőszakot tenni meggyőződésükön, az
eddig választó-vonalul szolgált főkérdés
tekintetéből olyanokra is kényszerülve lé-
vén szavazniok, a kik sem készségük
avagy tehetségeik, sem politikai charak-
terök által nem érdemelték ki azt a leg-
főbb kitüntetést, mely a törvényhozási
tagságnak elnyerésében rejlik. Hanem ért-
jük azt a kötelezettséget, hogy az eddigi
két nagy párt egygyéforrását végérvény-
vé tegyék, a gyanu, hidegség és idegen-
kedés utolsó szikráját is kioltásák s min-
den egyéni tekintet háttérbe szorításával,
állandólag tegyék azon impozás többséget,
szolgálattevő pártviszonyt, mely már is
oly jelentékeny eredményekben, a gyors
munkavégzés lehetőségében, a bel- és kül-
fold bizalmának újraébredésében és a ren-
dezettebb közviszonyokban szolgáltató, e
rövid idő alatt is, áldásos voltának két-
ségbevonhatatlan tanubizonyságait.

A nemzet, mely a párt vizsgáások
annyi keserű gyümölcseit szedte eddig,
bizonyítván át fogja érteni a helyzet nagy-
fontosságát a jövő törvényhozási székeibe
a jellem, becslést, munka és tehetség kép-
viselőit ültetendi — kik, kezét fogva a
kormányt, a magyar szebb jövőjét ké-
szítendik elő Szent István birodalmában!..

— A képviselőház 12-ikén tartott
ülésén elnök bejelenti, hogy báró Kemény Gá-
bor beadta választási jegyzőkönyvét, mely az

öt. Engem akart megbízottává tenni s közben-
járóul használni, én ezt megtagadtam.

„Ezért igen isszigorúnak mondott engem
s azzal vádolt, hogy nem bírja annyira hajla-
momat, mint mennyire ő szeret engem.

„Beláttam, hogy Fanny saját vesztét fog-
ja okozni, ha ez úton halad, s engem is rom-
lásba sodorhat az által, hogy ily kétes eljárás
büntársává kíván tenni. Aztán megvallom,
barátnóm meg is sértett élnék kifakadásával.

„Azt mondta a harag és felindulás egy
perczében, hogy csak a féltékenység szól be-
lölem, miután én is, valamint a háznál min-
den nő, még napját sem véve ki, szerelmes
vagyok sir Richardba. Ebben volt némi igaz-
ság; csak hogy mi engem illetett, abban me-
rőben tévedett.

„Én fiatal korom daczára, mindég komoly,
meggondoló voltam s a házál az egyedüli nő,
kinek sir Brudnel soha sem mert udvarolni
s tetszeni kívánni. Akkor, midőn Fanny
enyire megsértett, atyád már szeretett engem
s én is vonzalommal voltam hozzá. Atyámmal
Bordeauxba mentünk, s csak hamar összeke-
ltem férjemmel. Ott az a fájdalom ért, hogy
jó atyámat kevés idő múlva el is vesztettük,
Halála után egy kis örökség szállott reám,
melyet férjem kereskedés általreménylt meg több-
szörözni. E célból Bordeaux-hoz közel egy kis
szerény lakot vettünk ki bérbe. Itt született
te, hol én három évi háborítlan boldogságot s
nyugalmat élveztem.

„E nyugalmas évek után nagy szomo-
ruságok következtek. Éppen oly állapotban vol-
tam, melyben örömmel láttam közelitni a per-
czet, s reménylhettem, hogy leányom születik,
midőn Fannytól a következő levelet kaptam:
„Nagyot hibáztam ellened barátnóm!
Mindazon szerencsétlenség s elkövetendő hiba,
melyeket nekem megjósoltál, bekövetkezett. Bal-

igazoló-bizottsághoz utasítottak. Szederkényi
benyújtja Kis-Kőrös városa körvényét a pest-
zimoni vasut kiépítése tárgyában. Nikolics
Sándor interpellálja a közlekedési minisztert:
vajjon igaz-e, hogy a gácsi, osztrák-nyugoti és
bajor vasutak között szerződés kötöttet, mely-
ben orosz termények tariffa-tételei tetemesen
leszállítottak és ez által a magyar állam te-
tetemesen károsított, s ha igaz ez: hajlandó-e
a miniszter a magyar állam megvédeése végett
a szükséges lépéseket megtenni? Közöltetni fog
a közlekedésügyi miniszterrel. Perczel Béla
igazságügyminiszter, beterjeszti az elsőfolyamo-
dású törvényszékek újjászervezéséről szóló tör-
vényjavaslatot. A jogügyi bizottsághoz utasítottak.
Következik harmadszori felolvasása és elfoga-
dása a közjegyzői intézmény behozatalának el-
halasztásáról, a bor- és husfogyasztási adó mó-
dosításáról szóló javaslatoknak. Következett
a kereset adóról szóló törvényjavaslat részletes
vitájának folytatása. A 12. §-nál lényegtelen
módosítás tétetik. A 19. §-nál Irányi Dániel
azt kívánja, hogy ne csak az üzlethelyiségek,
hanem nagy családok lakásai is figyelembe vé-
tessenek. Szöll kijelenti, hogy ez a nélkül is
tekintetbe vétetett, miután minden kiskoru
gyermek után levonatik 10% a lakbérből. A
20. §-nál jelentéktelen stylaris módosítás téte-
tik. A javaslaton többi szakaszai változatlanul
elfogadtatnak.

Ezután bányaadótrjavaslat vétetik részle-
tes tárgyalás alapjául, miután az általánosság-
ban vita nélkül elfogadtatott.

A bányaadóról szóló törvényjavaslat részletes
tárgyalása következén, a 2. §-nál Jendrassik
Miksa módosítványt ad be, mely odairányul,
hogy a vasipar megadóztatásánál 2%-kal ke-
vesebb mondassék ki. Stoll ez intézkedést nem
tartja teljesen kielégítőnek, de, miután könnyít-
ést előz, a maga részéről elfogadni késznek
nyilatkozik. Szöll Kálmán pénzügyminiszter is
magáévá teszi Jendrassik módosítványát, mire
a ház egyhangulag elfogadja azt. Az 5. §-nál
ismét Jendrassik M. ad be módosítványt, me-
lyet azonban a ház el nem fogad. A javaslat
többi szakaszai változatlanul elfogadtatnak. Kö-
vetkezik a fogyasztási adókról szóló törvényes
határozatokban az ujmétermérték és súlyrend-
szer folytán szükséges módosításokról szóló tva-
vaslat tárgyalása. A ház általánosságban elfo-
gadja.

A részletes vita kezdetén e tjavaslat
címénél módosítványt ad be Szöll Kálmán
pénzügyminiszter, ki a fogyasztási adók szó

merhették volna a spanyol Morenot: ez volt
rég elnevezése mint pásztornak. Megleste Fán-
nyt mikor este a parkban sétált, hozzá sietett
s könnyen reá vette, hogy távozzék vele in-
nét. A marquis három napra elutazott volt ha-
záról. Fanny aznapon nagyon összevesszett volt
napájával.

— Használja fel ezt az ürügyet távozá-
sáért — szólott neki atyád — szaladjon fel szo-
bájába, írja meg egy levélben, hogy az öreg
markíné gyűlölete távozásra kényszeríté s hogy
élve nem látják itt kegyedet többé. Se többet,
se kevesebbet. Azt fogják hinni, öngyilkossá-
got követett el. Mauville környékén fogják ke-
resni holttestét: ez alatt lesz ideje elérni Bor-
deauxt, a nélkül, hogy nyomába juttanak.

— De hát aztán mi fog történni? —
kérde Fanny.

— Azután meglátjuk, mit tévők le-
szünk. Hanem az szükséges, hogy semmit el
ne hozzon magával, sem pénzt, sem ruha-
neműt. Az ember nem gondoskodik magáról
mikor halni készül.

„Alig negyedóra leteltével Mauville asz-
zony követvén a Bielsa tanácsát, elhagyta
vele a kastélyt, egy bő öltöny által fedezve,
melyet atyád boltunkból vitt volt magával e
cédra, melyben úgy nézett ki, mint egy pa-
raszt nő. Férjem egy pár vastag lábbeliről is
gondoskodott, hogy a marquisné kis lányomait
ne ismerjék fel. Azonfelül még arra is volt
gondja, hogy az ő és saját léptei első nyomait
elsimítsa a parkfövényen. Gyalog érték el a
nem messze fekvő Garonne folyó partját s
itt gőzhajóra ültek. Bordeauxhoz közel Po-
den saeaban szálltak ki.

„Én már vártamitt reájok s férjem idősb
nővéréhez, egy jó öreg asszonyhoz Ramond-
hoz vezettettem őket. Ez nagyon ügyes, szolgál-
tára kész s biztos egyén volt, ki már hivatá-

helyet „szesz- sör- és cukoradók“ kifejezését
ajánlja, miután a többi fogyasztási adók, neve-
zetesen a bor- és husfogyasztási adók iránt az
új mértékekre való tekintettel törvényes intéz-
kedés már anélkül is történt. E módosítvány
elfogadtatott. A tjavaslat többi §§-ai, egy-
kettőnek kivételével, a hol t. i. a pénzügyminis-
ter ép érintett módosítványának következetes
keresztülvitelét kívánta, változatlanul elfogad-
tattak. Ezzel letárgyaltattak az összes adóügyi
tjavaslatok. Ülés végén Tisza Kálmán belügy-
miniszter indítványt ad be az iránt, hogy küld-
jön ki a ház egy 15 tagu küldöttséget a ház-
szabályok átvizsgálására.

Minisztertanács. F. hó 11-ikén

11—3 óráig tartott minisztertanács leginkább
az országgyűlés jelen ülésszakának munkabe-
osztását tárgyalta. A „P. N.“-ban olvassuk,
hogy elhatározottat, miszerint azon tjavaslatok,
melyek a háznak ugyan már előterjesztettek,
de azon munkaprogrammba, melyet a kormány
a házban első föllépte falkalmával bemutatott,
fölvéve nem voltak, ezen ülésszakban többé ne
tárgyaltassanak. E szerint elmarad a büntető-
törvényjavaslat, a perrendtartás javítása, a ha-
gyatéki ügyek körüli eljárásról szóló javaslat
stb. a jövő országgyűlésig. A kormány — mint
nevezett lap megjegyzi — szorosan fog ragasz-
kodni az egyszer megállapított munkaprogramm-
hoz, és így valószínűleg lehetséges lesz az or-
szággyűlést még pünkösöd előtt fölszlatni.

A pénzügyminiszter 10 adóhi-

vatal megszüntetését tervezi. Ezek 1876 feje-
tában szüneteltetésének meg. A jelen év végeig
30 adóhivatal már meg lesz szüntetve. Az
adóhivataloknál a jelen évben már tényleg esz-
közlött s a jövő évben még folytatandó reduc-
tiók körülbelül fedezik az ujonnan felállítandó
illetékszabási hivatalok költségeit.

— Már megkezdő működését a vá-
lasztási ügyek ítélő bírósága, mely
tudvalevőleg a legfőbb törvényszék s a semmi-
tőssék három-három tagjából alakult Majláth
György oszágbíró elnöklete alatt. Eddig 15 fő-
lelbezer intéztetelt el.

Magyar lapok szemléje.

A „Reform“ borus follegeket lát kelet-
kezni a láthatáron. A szél mely hajtja, mind

sánál fogva is mély titoktartásra volt kötelez-
ve. Férjem számított volt mindazon előnyökre,
melyek tervét elősegíthették.

„Fányt nem nagyon fírasztá ki az
utazás s megérkezése után két nappal a világ-
ra hozta Jennyt. A fiatal nő erős és bátorlel-
kü volt, tele remény- és boldog ábrándok-
kal; azt hitte, megmenekült már minden ve-
szélytől.

„Leányát, a szép erőteljes gyermeket el-
vitték az árvaházba, hol Jenny név alatt mint
ismeretlen szülők gyermeke lett beírva, de kit
azonnal vissza is kértek s átadtak egy jó daj-
kának, kit Ramonde ajánlott s ki hozzá közel
lakott.

„Nyolcz nap leteltével Fanny megerősö-
dött annyira, hogy hozzánk költözhetett s ott,
mint rokonunkat mutatuk be mindenkinek.
Most már eljöttnek „válték“ azon időpontot
hogy Fannyt jövrő alkotott terveire nézve,
nyilatkozatra bírjuk. Semmi áron sem akart
visszatérni férjéhez, arra számított, hogy mi-
helyt sir Richard megtudja, hogy már utazha-
tik, azonnal utána fog jönni, hogy magával
vigye Amerikába. Állapota tudva volt előtte
s a sztkészes pénz beszerzésében fáradozott
épen, mert pénzzavarban szenvedett; hanem
nem volt kétségünk benne, hogy sikerül neki
tulesni minden nehézségen s képes lesz titkon
magával vinni Fannyt, miként azt neki meg-
ígérte.

— De hogy fogja feltalálni kegyedet?
— kérde Bielsa Fannytól.

— Majd irunk neki.

— Hová?

— Oh! azt még magam sem tudom,
Richard Angolországba távozott volt, de eddig
vissza kelle térnie s lehet, hogy Mauville kör-
nyékén rejtőzött valahol midőn nem látva őt
a mondott időre megérkezni, nyugtalanágom-
ban irtam az ön nevének, hogy jöjjön segé-
lyemre.

(Folyt. köv.)

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Jenny húgom.

Regény.

Irtá:

SAND GYÖRGY.

Ötödik rész.

I.

(Folytatás)

„Fanny nem szerette férjét. Azt a hibát
övette el, hogy csak bosszúságból ment hozzá-
dül. A Mauville kastélyban megismerkedett
olt sir Brudnel Richárdal, s néhány heti ott
artózkodása alatt megszerette őt.

„Sir Richard azon időben egy ragyogótu-
ajdonokkal bír, nagyon csábító külsejű fiatal
mber volt, kit a világ sokkal inkább elkényez-
tetett, hogy sem egy kis könnyelműség is ne-
egyjüljön magaviseletéhez.

„Oly reményeket költött mis se Ellings,
onban, Angliában való visszaindulása előtt
helyeket azután nem váltott be. Elutazott s
em tért többé vissza. A marquis sürgette Fán-
yt, hogy határozzon s döntse el a dolgot az ő
önyére. Barátnóm el is határozta magát.

„Én ezt teljességgel nem helyeseltem;
nagy szerencsétlenségek bekövetkeztétől tar-
otiam.

„A marquis egész a dühösségig féltékeny,
ermészett volt. Fanny maga volt a meg-
ondolatlanság, sir Richardot soha meg nem
zúnt szeretni, most is szeretete még, levelezett
ele, ártatlan leveleket irt neki, de melyek se-
nre sem vezettek, s nagy veszélynek tették ki

Berlinben keletkezik. Onnan fúják fel a háborút. „Lesz-e háború?” Ezt a kérdést intézte Bismarck Európához. A „Post” felhívatalos lap ily című háborús cikkét hogy Bismarck iratja, senki sem kétkedik. Bismarck kötdik. Először is beleköt Franciaországba, állítja róla, hogy támadni készül, azért lovakat vásárol. Minthogy azonban Franciaország csendes, Bismarck beleköt Belgiumba. Ez kényes pont. Itt könnyű a semlegességet megsérteni. Ha Bismarck a schleswig-holsteini kérdésből tudott csinálni háborút Ausztria ellen, a spanyol trónkérdésből Napoleon ellen, miért ne tudna a belga kérdésből háborút idézni elő Franciaország ellen? Sőt újabb bonyodalom is kell Bismarcknak. Ugy tünteti fel a velencei találkozást, mint ő ellene intézett konspirációt. Mi békét látnak, ő háborút keres. Apprehendál zsörtölődik, fenyegetőzik. Minket ezuttal csak ijesztget nehogy Franciaország ellen intézett diplomáciai akcióját bekeszeretünkkel megakasszuk. Ránk — remélni merjük — most még nem kerül a sor. Franciaország még nagyon erős, még egyszer tönkre kell verni és pedig addig, míg Vilmos, Bismarck és Moltke élnek s míg maga Franciaország nincs konszolidálva, hadserege nincs tökéletesen felszerelve. Franciaország azonban olyan szelíd, mint a tengeri nyul. Decazes herceg, olyan barátságos Berlin felé és olyan süket arra a füleire, hogy akármit kiahál bele Bismarck és Hohenlohe, összes felelete egy lekötelőző mosoly. Ez a derült barátság, hogy ne tenné idegessé Bismarckot. Ahhoz tehát, hogy valaki verekedhessék „kötten” kell lenniük. Ha az egyik szövik, a másik nem birkozhatik vele. Minthogy pedig Franciaország nem akar verekedni, Bismarck, ha tetszik, futhat utána.

Az „Egyetértés és M. Újság” szerint a keleti vasúttársulat igazgató választmánya már benyújtotta kárpótlási követeléseit a kormányhoz, mely nem kevesebb mint 18.900.000 frt. A kérdés szerinte csak az, hogy hát az ország mindig csak fizessen. A kormány gyarlóságaiért, az építész urak hibás számításaiért, az élelmi cikkek megrágulását, elemi csapásokért stb. nem lehet jogos követelést tenni, nem lehet az építések és részvényesek kedvéért az adózó közönséget terhelni, a kamatbiztosítókot emelni, sőt tetemes adóleengedéseket tenni sem. Saját hibáiért, mulasztásaiért feleljenek a kormánytagok, és közegek.

A „Magyar Politika” úgy találja, hogy vannak vándor-művészek, a kik azért kénytelenek örökké vándorolni, mivel egy nótánál többet nem tudnak. Ilyen vándor-művész a pénzügyminiszter. A mit elmondott a Deák-pártnak azt elmondja a szabadelvű pártnak, el a képviselőháznak, el a felsőháznak. Más nótát nem tud. Eddig a kormánypárt elemei csak kettőt tudtak, hogy van egy közös alap, melyen találkoztak és az az elföldelés és van egy közös cél, melyért lelkesedtek és az a hatalom birtoka. A kormány csak azt tudja mondani, hogy négy hét alatt nem tud csodákat művelni. — Ha egy kormány az ellenzék útján és az illetők eszméinek bosszas küzdelem után dadalra vitele által alakul, akkor mindenki tudja, hogy mit várhat tőle: de ha kormány alakul, csupán a kölcsönös elföldelés útján, akkor sen-

ki sem tudhatja, hogy mit akarhat és kivel van dolga.

A „Nemzeti Hírlap” hitte, hogy a közjegyzői állomások tulnyomó része bírákkal fog betölteni. A tegnapi névsorban pedig talál ki-nevezve száznál több ügyvédet, bírót pedig vagy 37-et és bírósági tisztviselőt 24-et, holott hetek óta elhatároztattuk, hogy a törvényszékek száma 40-el lesz állítottatik. Mi az oka ezen mellőzésnek? Nem folyomottak? Nagy számmal tették? Nem találtattak alkalmasoknak? Ezt nem szabad elhinni. Két ok szölt minde- nekfelett a bírák kinevezése mellett. Az első az, hogy a bíró eo ipso legtöbb qualificatióval bír a közjegyzőségre, melynek szerepe mintegy kiegészítése a bírói hivatásnak. A második az, hogy minden a bírói karból tett közjegyzői kinevezés, egyuttal költség-kímélés lett volna az államra nézve. Egyszerűen elcsapni a mafelesleges bírákat nem lehet. Ha száz ügyvéd helyett száz bírót neveztek volna közjegyzővé, ma 100-al kevesebb bíró sorsáról kellene az országnak gondoskodnia. Ez pedig néhány 100,000 frtot képvisel.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, ápril. 14. 1875.

A mult hét sok mindenféle igazottságot hozott Európának. Noha a velencei találkozástban a nemzetközi béke új pozitív biztosítékot talált; egyes berlini lapok némely fontos európai érdekekről olyan módon nyilatkoztak, hogy csodálkozást és nyugtalanságot keltett mindenütt s ellenük a német kormány fölhivatalosan felszólalni szükségének látna.

Egy másik fontos ügy is igen élénk discussióra adott alkalmat. A német-belga jegyzékváltás valóságos vihart keltett az európai sajtóban s a független lapok mindnyájan többé kevésbé élesen pártjára keltek Belgiumnak. A komoly ügy még épen nincs befejezve s a két kormány igen határozott hangon tartott jegyzékből, valamint a felhivatalos lapokból ítélve, még fontos következményei lehetnek.

A német lapok igen rossz néven veszik a brüsseli cabintétől, hogy Németország kívánságait olyan ridegen visszaszautsította.

Általában úgy látszik, Németország aggodalommal viseltetik Belgium semlegessége iránt s azon esetben van, hogy e semlegesség háború esetén csak Franciaországnak lehetne hasznára.

A lapok legalább nem annyira a belga alkotmányt, hanem magát a semlegességet támadják meg s a „Post” azt mondja, hogy a jelen állapot Németországra csaknem veszélyesebb, mint ha Belgium Franciaországba lenne bekebelezve.

Ugyanekkor a porosz kormányt az egyházi küzdelem foglalkoztatá. A képviselőház elfogadta a papok javadalmazására vonatkozó törvényjavaslatot. A porosz püspöki kar ápril 2-án Fuldából közvetlenül Vilmos császárhoz intézett kérvényt ezen javaslat ellen, melyet a keresztény lelkiismerettel össze nem egyeztetheknek nevez. A kérvény, a többek közt újra megtagadja az eddigi egyházi törvényekről ez engedelmességet.

len iróniája ez alkalommal is úzte nem ohajtoti tréfiát a mennyiben némely állomásokon boros éggel meghiusította a mérést vagy felvétel, de oly szerencsétlenül még sem járt senki a mostani alkalommal, mint járt volna Legentil francia csillagász a mult században, ki midőn 1761-ben Pondishery-ba megérkezett, az elvonulást észlelendő, a várost az angolhadseregek által megszállva találta. Miután pedig elhatározta volt magát, hogy az 1769-ki elvonulást majd ott megvárja s a végre Manilla szigetét mint legalkalmasabb helyet kiszemelte, 1768-ban a francia király rendeletére Pondicheryba kénytelenítettet vissza térni, a hol egy véletlenül beállott boros ég az észlelést egészen meghiusította, míg ellenben Manillán az nap a legtisztább égnek örvendett.

Itt Kolozsvárt is tettünk észleléseket. Az észlelésektől ugyan sokat várni nem lehet, hiszen csak a végét láttuk, s az egész minden előkészület nélkül történt. A mérések kétfélek voltak. Dr. Schentzl Guidó heliometricus mérései aligha sikerültek. A műszer Budapest, geogr. szélességre van montörözve. Az eltérésen ugyan igyekeztünk segíteni, de hogy sikerült-e a differentiát kiegyiltni? nem tudjuk, mert nem volt kézhez semmi a differentia meghatározására.

A többi észlelés lesz használható, ha Kolozsvár geogr. hosszkülönbsége meg lesz határozva, a mi akkor időszüke és rossz időjárás miatt nem volt lehetséges. Dr. Konkoly Miklós úr által felszólítva a hosszmeghatározást elváltam; hozzá is fogtam mindjárt. A kat. Lyceum igazgatósága volt is szives a csillagdat rendelkezésekre adni. A helyszüke s a helyiség környezete kényszerített volt kisebb műszert választani melyet az ablakrészen felállíthatam. Rendelkezésre állott azon kívül két óra.

A mérések decz. 14-én kezdettek meg, de kimutatták, hogy a torony csillagászatra nem való. A színház körüli kocsai zörög s az észle-

Válaszul ez irt nyilatkozatra a kormány az által felelt, hogy szombaton az alkotmány 15. 16. és 13 pontjainak teljes megszüntetése ügyében törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé. A 15. pont szerint a kath. egyház önállóan kezeli a törvény korlátai közt saját ügyeit s mindennemű cultus-közzoktatási és jótékonyági egyletének, alapítványának birtokában maradt. A 16 pont az egyháznak és fejeik közötti érintkezést akadálytalannak nyitvánítja. A határozatokat most megszüntetik.

Franciaországban a megyei gyűlések ülészek. A spanyol csatatérről kevés hír érkezett. A görög kamara ülésszaka berekesztett.

Törvényjavaslat.

az első foku bíróságok újabb szervezéséről.

1. §. Az első foku kir. törvényszékeknek az 1871. XXXII. t. cz. 1. §-ában és 1873. XXVII. t. cz. 15. §-ában megállapított száma 64-re szállítható le.

Ezen törvényszékek székhelyeit és területét ideiglenesen a miniszterium, az első foku bíróságnál alkalmazandó bírák és bírósági hivatalnokok létszámát pedig az igazságügyminiszter állapítja meg.

2. §. Az 1. §-ban meghatározott leszállítás által beállott új szervezés folytán az összes első foku bíróságoknál alkalmazott bírákra és a kir. ügyesség tagjaira nézve hatályba lépnek mindazon törvények, melyek szerint azok, akaratukon kívül is, nyugdíjazhatók, vagy áthelyezhetők.

3. §. A nyugdíjazást vagy áthelyezést, az erre nézve megállapított eljárás mellőzésével, ő felsége felelős igazságügyminisztere által rendeli el, a ki e tekintetben nincs a megszüntetendő bíróságoknál alkalmazott bírákhoz kötve.

Az új szervezés indokából mindazonáltal nem nyugdíjaztathatják több bírót, mint a mennyi a törvényszékek számának leszállítása következtében feleslegessé válik.

4. §. Az 1871. IX. t. cz. 2. §-nak azon rendelkezése, mely szerint az áthelyezett bíró fizetése le nem szállítható, a jelen törvény következtében szükségessé válándó áthelyezések esetiben sem szenved változást.

4. §. Az 1869. IV. t. cz. 10. §-ának, továbbá az 1871. IX. t. cz.-nek a bírák áthelyeztetésére vonatkozó rendelkezései az első foku bíróságoknál alkalmazott bírákat illetőleg és az új szervezés teljes befejezésével újból hatályba lépnek, az új szervezés pedig a jelen törvény életbe lépésétől számított 3 év alatt befejezendő. Ezen idő elteltét követő 3 hó alatt köteles az igazságügyminiszter valamennyi első foku bíróság működéséről statisztikai adatokat a törvényhozás elő terjeszteni; a bíróságok székhelyének s területének, valamint mindegyik bíróságnál alkalmazandó bírói tagok létszámának végleges megállapítása külön törvény által fog eszközöltetni.

5. §. A jelen törvény végrehajtásával a miniszterium (1. §.), illetőleg az igazságügyminiszter bizatik meg.

Küüllő-megyei párbeszéd a főispáni változások felett.

J. Mit mond ön a minapi „Kelet” főhelyén a főispánokról mondottakra — nemde igazan van B-nek, midőn int, hogy sem a menendő sem a jövőendő főispánokról ne mondjunk bírálatot, mert ez nem egyéb, mint szemé-lyes politika s ezzel nehezítjük a belügy-miniszter állását is?

Z. — Nő erre csak azt mondom, hogy B-nek azon intésébe, hogy sárral ne dobáljuk sem a menőt, sem a jövőt, már csak azért is igaza van, mert a ki sárba váj, maga is elsárosodik, de ebből nem következtetem s el sem fogadom, hogy fölöttük tisztességes bírálatot nyilvánosan is ne mondassunk, mert hiába, alkotmányos életbe, a közpálya embere a bírálat alól magát ki nem vonhatja, alája kell hogy vesse magát nemcsak a főispán, de a miniszter is, azonban ebből ismét nem következtethető, hogy a bírálatos vélemény, személyes politika üzés volna, sőt ellenkezőleg rendes czélja: az illetőket önméretre vezetni s lehetőleg megelőzni oly intézkedéseket, melyek valóban csak a személyes politika által nyerhetnek magyarázatot.

És például kérdem önt, mit hibázott Küüllőmegye főispánja, hogy — hir szerint — állásától elmozdították?

Nemde a legesetebb rossz akarat sem foghatja rá, hogy Offenheim-féle hajlamokat táplált volna, jámbor, szelíd, jóakaratu uraság, még a csibének sem árt, a fusionnak barátja, meggyébe ha nem is tömjénezik, de csendesen vannak s mint megyeit magukénak tekintik s az általános közvélemény szerint, míg a főispánok többsége nem nyernek, elmozdítása indokolatlan.

J. Erre a felelet egy kissé kényes, mert ha a menendő mellett szölok, a jövőendő sém, míg ha az utóbbi részére hajlok, az előbbi bántom, de bizalmasan és tanuk nélkül lévén, csak azt mondom, hogy hibája talán csak az, hogy miért nem hibázott s aligha elmozdításának oka, nem épen nagy jámborságába feltalálható, mert őszintén mondva, ugyan mit remélhet a kormány czéljai kivételbe egy olyan jámbortól, ki ha jóllehet maga is, meggyé többsége is protestans, még is saját előlülése alatt a Jezsuiták befogadása iránti határozat hozattal megengedte s kimondotta, avagy ki egy kormánya alatti megye nagy tisztikarába, és saját kinevezésétől függő kezelő személyzetébe alig volt képes két párfogoltját beerősokolni — én azt gondolom, hogy ily jámbor kormányosok ideje lejárt s az új aeraba erély kell a rudhoz!

Z. Megengedem, hogy ön nézetének lehet valami alapja, ha szintén nem is osztom azt, de már mondja el azon érdemeket s kiváló tulajdonokat, melyek Bethlen Gábor gróftól Szilvási helyébe a főispáni székre méltatják, mert hiszen csak nem fogja ön tolakodásnak, avagy gonosz czélzatnak találni, ha ama érdemek fölől ismeretet ohajt a közönség és olyakat fel is tétel a kormány választottjában s különösen tudni ohajtja, hogy a cserével a megye specialis érdekeinek megórása biztosabb kezekbe jut-e?

J. Megvallom e kérdésre kényesebb és nehezebb a felelet az előbbinél. Kényesebb azért,

Bazan-ban szereplő marquis berzenkedés közben mondott azon szavait, melyekkel ez a Don Caesar által a marquis feleségére tett — nem épen hízélgő — megjegyzéseit kísérté, „hogy t. i. „Ha önnek nem tetszik, ne rontsa a más gustusát” és a materialisták a gustus-rontók.

Utal a tudomány férfaira, a tudományos munkákra, „pro et contra”, a melyekből az tünik ki, hogy számban törpe minoritásában áll a materializmus ügye s hogy a materialistáknak, na! . . . a szájuk nagyobb.

Nem kifolyása — mondja — a tudománynak és főleg nem a bölcsészetnek; mert a materializmus már a természettudományok előtt napfényt látott és mert a materializmus sem a természet- sem az orvosi tudomány férfainak soraiból többséggel vagy legalább szám-bavehető számmal nem rendelkezik.

Mindezekután csodálkozik, hogy némelyek nyilvános tisztelgésnél ezt merik mondani: „A materializmus korunk jelszava”; minthogy csak egy parányi része valja magának az anyag-elvűséget, ugy a kezdeményező tudósok, mint az értelmiség többi osztályaiából, szóval: számban minden tekintetben jelentéktelen a materializmus.

Csodálkozik, hogy a jelen materialistái heves küzdelmet indítanak a papok és vallás ellen, holott Locke és Priestley szintén határozott materialisták voltak, de a legmélyebb vallásossággal keblükben.

Ezek után áttér — befejezésül — a materializmusra magára s főleg alapelvére, melyet csakis a dialektika fegyvereivel tart megdönt-hetőnek.

A materializmusunk alapelve az, hogy csak annak hisz a mit lát, csak a kézzel fogható dolgoknak hajol meg; ennél fogva így szól: az anyagot megfoghatom, látom, tehát abban hiszek.

mert a hatalomnak tényleges kezelője irán mindig óvatosabbak szoktunk lenni, mint azo iránt, kiknek a hatalom kezeikből már kisiklott — nehezebb pedig azért, mert a kérdés vonatkozó adatok esmeretével nem bírok, any nyit azonban tudok, hogy a nemes gróf mindig érdekelt viseltetett a közügyek iránt, szölgátat fel is ajánlotta saját megyéjének Felső Fehérnek s mint alispán és képviselőjelölt szerepelt s hogy emez állások egyikében sem fejtette ki tevékenységét, nem rajta mult, ellenben a választókon, kik előtte a munkásság terén kinem nyitották — különben a volt balközéppnok hű tagja vol — s ki tudja nem voltannek tulajdonítható mellőztetése? én tehát csak méltánylandónak találom, ha mellőztetést szenvedett tettvágyának, a kormány megfelelő térnyit utójára is.

Z. Nő már most értem mi a szemé-lyes politika, fogadjuk el B-n tanácsát hagyjuk nyugodni e tárgyat s ne nehezítsük a belügyminiszter állását.

A segesvári iparosok

kérvénye a képviselőházhoz.

(Folyt. és vége.)

Annyi volna, mint vizet önteni a tengerbe, ha mi azon fontosságot bizonyíthatnók, a melylyel a jól kezelt állami uthalózati s a jó épített és jó karban tartott megyei és melléki utak a torgalomra nézve bírnak.

Épen azért valóban biztosan számítatunk kérésünknek a magas képviselőház részéről való támogatására: melyszerint a mostani kormány utasítatának, hogy mindennemű, e tekintetben hatalmában álló eszközök fölbasználásával az állami uthalózati tökéletesség tételére munkáljon s a miniszteriumot is a megyei utak kiépítésére és azoknak jókarban tartására szorítsa.

Alólírottak nem mellőzhetik, hogy a magas képviselőház figyelmét e helyen egy, öket nagyon érdeklő utra ne hívják föl. Ez a segesvár-fogarasi út, melynek azon igen fontos földadata van, hogy a közlekedést az Olt és Küüllő völgyei között eszközölje.

Ez ut tracirozása a brassói kir. építészeti hivatal részéről már régóta megkezdett: de minden támaszpontunk hiányzik azon fölvetéshez, hogy táu majd erőlyesen munkálatba vétetik ezen ut kiépítésére.

Épen ezért kérjük e tekintetben a magas képviselőházat: sziveskedjék eszközölni, hogy a segesvár-fogarasi út, mint állami út a lehető hamar kiépíttessék és a forgalomnak átadásuk.

A már fennértintet baj, hogy Erdélyben oly sok országos vásár van, a legtöbbféle hátrány hozza következményeiben az erdélyi iparosok ra nézve.

Nemcsak, hogy minden városban, mezővárosban több országos vásár van, igen számos egészen kis falucskák is bírnak országos vásársári jogosultsággal.

Ezáltal áll elő azon hátrány, hogy nagyobb forgalmi központok kifejtése, melyeken a termelők, és iparcikkek fogyasztói összetalálkoznak, akadályozva van s a termelők és fogyasztók közötti forgalom szétforgácsolódik.

Az oly üzletek, melyek kevés országos vásár mellett rendbe hozhatók volna, nálunk

Ugy, de az anyagot — ősz tudósunk szerint — még ki sem fogta meg, mert a testek parányai az érzéki szemekkel nem, mikroszkóppal sem vehetők ki egészen, azaz, az anyagot nem láthatva, következésképp, mert a megfogandó tárgy és megfogandó kéz közt egy észrevehetlen űr is marad, az erő (az anyagtól külön vált erő) a közvetlen érintkezésnek ellenállván: az anyag meg sem fogható.

A természettudományra hiába hivatkozik a materializmus, mely tudomány azt mondja, hogy az anyag áthathatlan, de az áthathatlan sághban nem az anyag, hanem egy önálló tasztító erő áll ellen.

Nemde — ezek szerint — az anyagot nem láthatjuk és meg nem foghatjuk; tehát, hogy alapíthatja elveit a materializmus kézzel fogható dolgokra, mikor a legelső alapelv már nem kézzel fogható.

A „Cogito, ergo sum” elve járhat csak helyes uton; az önálló erő, öntudat és főleg az akarat az anyagtól függenének-e, mikor az akarat a testen feltűnőleg tud uralkodni?

Az anyagelvűség csak a czéltalanság elve, mely tudományt, erkölcsöt és művészetet tönkretesz.

A tudománnyal ellentétbe helyezi magát; az erkölcsiiséget eltörli, mert szerinte, tolvajlás, rablás stb. gonosz hajlam a testi szenvedettől függvény, el nem ítéltetem a hibás kényszerítve lévén tetteire; a művészet eltöri, mert a szép és rút közt különbséget nem tesz (?) az érzékiségre hajt, minek látszólagos fényes eredménye Wagnernek „a jövő zenéje”, mely érzékkábító hatásával a chinin opiummal versenyez.

